

لایحه الحاق دو بند به ماده (۷) قانون مقررات انتظامی هیأت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۴

مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۷/۱۱/۸

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۷/۱۱/۱۶

ماده واحده - بندهای زیر به عنوان بندهای (۱۷) و (۱۸) به ماده (۷)^(۱) قانون مقررات انتظامی هیأت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۴ الحاق می‌گردد:

۱۷- تخلف از ضوابط و مقررات اخلاق در پژوهشهای علوم پزشکی که از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و بر اساس کدهای حفاظت

۱. ماده ۷- تخلفات انتظامی و جرائم شامل تخلفات انضباطی و اعمال خلاف شرع و اخلاق عمومی به قرار زیر است:
 - ۱- ترک خدمت و یا غیبت بدون اجازه یا عذر موجه.
 - ۲- تخلف از اجرای قوانین و مقررات دانشگاه.
 - ۳- سهل‌انگاری یا غرض‌ورزی در انجام وظایف.
 - ۴- تمرد از اجرای دستورات قانونی مقامات دانشگاه.
 - ۵- استفاده غیر مجاز از امکانات و اموال دولتی.
 - ۶- تسلیم مدارک به اشخاصی که حق دریافت آنها ندارند و یا خودداری از تسلیم مدارک به اشخاصی که حق دریافت آنها را دارند.
 - ۷- تسامح در حفظ اموال و وجوه دولتی و اسناد و مدارک دانشگاه اعم از محرمانه و غیر آن.
 - ۸- افشاء سؤالات امتحانی و یا تعویض برگهای امتحانی و یا تغییر اوراق.
 - ۹- افشاء اسناد محرمانه دانشگاه.
 - ۱۰- از بین بردن و اخفای غیر مجاز اسناد و مدارک دانشگاه و حیف و میل اموال و وجوه دولتی.
 - ۱۱- اعتیاد و ارتکاب اعمال خلاف اخلاق عمومی که موجب هتک و حیثیت و شؤون شغلی است.
 - ۱۲- ارتکاب اعمال خلاف شرع و عدم رعایت حجاب اسلامی.
 - ۱۳- عضویت در یکی از فرق ضاله و ساواک منحل و تشکیلات فراماسونری و مشابه آن.
 - ۱۴- عضویت یا فعالیت یا تبلیغ به نفع احزاب و گروههای الحادی یا محارب یا احزاب و گروههای غیر قانونی.
 - ۱۵- القاء اندیشه‌های الحادی و توهین به مقدسات اسلامی.
 - ۱۶- ارتکاب اعمال خلاف مصالح نظام جمهوری اسلامی از قبیل به تعطیل کشاندن کلاسها و اعتصاب، تحصن و تظاهرات به طور غیر مجاز در محیط دانشگاه.
- تبصره - اثبات تخلفات و جرائم مذکور در بندهای ۱۰ و ۱۳ و ۱۴ و ۱۶ در مرجع صالح قضایی صورت می‌گیرد و عضو هیأت علمی در مدت رسیدگی در مرجع قضایی به حالت تعلیق در می‌آید.

آزمودنی انسانی مورد تأیید این وزارتخانه اعلام می‌گردد.
 ۱۸- سوء استفاده از مالکیت معنوی یافته‌های پژوهشی نظری و عملی
 دیگران که قبلاً نتایج آنها منتشر و یا به ثبت رسیده است.

الف - نظرات مخالف

- در بند (۱۷) ضوابطی مورد اشاره قرار گرفته و الزام‌آور شناخته شده که مشخص نیست دارای ماهیت تقنینی است و یا آئین‌نامه‌ای. چنانچه این ضوابط الزام‌آور اخلاقی، متضمن ایجاد حق و تکلیف برای افراد و تقنین باشد، واگذاری آن به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مغایر با اصل ۸۵ قانون اساسی است.

- چارچوب و ملاک تعیین ضوابط در بند (۱۷)، «کدهای حفاظت آزمودنی انسانی» مشخص شده است، حال آنکه ضابطه تصویب این کدها، امری مجهول است که تعیین آن نیز امری تقنینی و در صلاحیت مجلس شورای اسلامی است. با این وصف، اطلاق این بند، مغایر با اصل ۸۵ و موازین شرع می‌باشد.

- اطلاق «ضوابط اخلاق پزشکی» و مشخص نبودن معیار آن، ممکن است مستلزم پذیرش برخی مسائل؛ از جمله مرگ از روی ترحم (اتانازی) باشد. علیهذا، اطلاق آن مغایر موازین شرع است.

- در بند (۱۸) پذیرش حقوق مالکیت معنوی را منوط به انتشار و ثبت کرده است که در صورت پذیرش «حق مالکیت معنوی» برای اشخاص، چنین اناطه‌ای پذیرفته نیست؛ چه آنکه سوء استفاده از حق مالکیت معنوی یافته‌های پژوهشی منتشر نشده و به ثبت نرسیده نیز جایز نیست.

ب - نظرات موافق

- این ماده در مقام اعطای صلاحیت تقنینی به وزارت بهداشت و زیر مجموعه آن نیست و بدین لحاظ مغایرتی با قانون اساسی ندارد؛ چه آنکه ضوابط مورد اشاره در بند (۱۷) مقید به رعایت ملاک؛ یعنی «کدهای حفاظت آزمودنی انسانی» - که امری مشخص و معین می‌باشد - شده است. لذا این یک امر قانونگذاری کلی نیست که در صلاحیت مجلس شورای اسلامی باشد، بلکه این ضوابط؛ از جمله امور تخصصی است که در ضوابط داخلی تشکیلات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی انجام می‌گیرد.

بند (۱۷) اساساً ارتباطی با اخلاق پزشکی ندارد، بلکه به دنبال تبیین اخلاق در پژوهشهای علوم پزشکی است. به همین دلیل، مغایرتی با قانون اساسی و موازین شرع ندارد.

تمیز میان مالکیت معنوی یافته‌های پژوهشی منتشر نشده و یا به ثبت نرسیده با یافته‌های پژوهشی منتشر شده و یا به ثبت رسیده در بند (۱۸)، واجد ملاک عقلی است؛ چرا که بند (۱۸) در راستای برشمردن مصداقی از تخلفات انتظامی اعضای هیأت علمی است و بر این اساس، مانعی برای مراجعه اشخاصی که از مالکیت معنوی یافته‌های پژوهشی ثبت نشده یا منتشر نشده آنها سوء استفاده شده است، ایجاد نمی‌کند.

نظریه نهایی شورای نگهبان^(۱)

مصوبه مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. مندرج در نامه شماره ۸۷/۳۰/۳۰۳۵۹ مورخ ۸۷/۱۱/۱۷ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.